

mf ΠΡΟΣΩΠΟ

ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΗΝ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΥ ΟΝΕΙΡΕΥΤΗΚΑ ΤΗ ΔΙΔΩ, ΜΙΛΗΣΑΜΕ ΜΕ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΩ ΣΩΤΗΡΙΟΥ, ΚΑΙ ΟΧΙ ΜΟΝΟ.

ΑΠΟ ΤΟΝ **ΑΝΤΩΝΗ ΚΥΡΙΑΖΑΝΟ**

ΛΕΝΑ ΔΙΒΑΝΗ

Ονειρεύτηκε τη Διδώ, μας εξομολογείται η γνωστή πανεπιστημιακός και συγγραφέας λογοτεχνικών βιβλίων. Και όχι μόνο την ονειρεύτηκε, αλλά και τα είπαν σαν παλιές φίλες. Και της έλεγε η Διδώ μυστικά και αλήθειες, γεγονότα, χαρές και βάσανα. Και η Λένα ανέστησε στο βιβλίο της (κυκλοφορεί από τις εκδ. Πατάκη) τη ζωή της Διδώς Σωτηρίου, για να μην ξεχαστεί, για να εμπνέει πάντα όχι με τα λόγια της, αλλά με τις πράξεις της. Έγραψες ένα βιβλίο με μορφή συνέντευξης για να συνθέσεις τη ζωή της ξεχωριστής Διδώς Σωτηρίου. Από πού άντλησες τα στοιχεία αυτής της «λοξής» ή και υβριδικής, όπως την έχεις χαρακτηρίσει, συνέντευξης; Πρώτα απ' όλα, δεν είναι συνέντευξη. Είμαστε δυο φίλες νύκτα σε μια βεράντα με κρασάκι και μου εξομολογείται τα μυστικά της ζωής της. Στην πραγματικότητα, πάντως, είναι ένα πλήρως τεκμηριωμένο πορτρέτο μιας γυναίκας και της εποχής στην οποία έζησε, δηλαδή της Ελλάδας

του 20ού αιώνα. Τίποτα φανταστικό δεν υπάρχει στα λεγόμενα της Διδώς ούτε στα δικά μου. Φανταστική είναι η συζήτησή μας, μιας και αυτή κατοικοεδρεύει στα αστέρια κι εγώ κάτω στη Γη! Την είχες γνωρίσει από κοντά; Δε φρόντισα να τη γνωρίσω προσωπικά ακριβώς γιατί ήταν το μοναδικό μου ίνδαλμα και έτρεμα μήπως απογοητευτώ. Ξέρω ότι είναι κάπως παιδική σκέψη, αλλά έτσι ένιωθα. Τι ακριβώς θαύμασες/θαυμάζεις σ' αυτή τη γυναίκα; Τα πάντα! Πρώτα απ' όλα, ότι έπαιρνε τις ατυχίες της ζωής της και τις γύριζε ανάποδα. Ήταν, ας πούμε, άσχημη και το έφερε βαρέως. Φρόντισε, λοιπόν, να γίνει το γοητευτικότερο πλάσμα του κόσμου, εξ ου και περιστοιχιζόταν πάντα από θαυμαστές – άσε που παντρεύτηκε έναν κούκλο που τη λάτρευε. Επίσης, έψαχνε τη μόρφωση, ήξερε ότι είναι το μεγαλύτερο όπλο. Δεν το έβαζε κάτω με τίποτα. Διέσχισε όλα τα ερείπια –Μικρασιατική Καταστροφή, Κατοχή, εμφύλιο, κούντα– μπαίνοντας με τα μπούνια στον>

mf ΠΡΟΣΩΠΟ

αγώνα, αλλά παραμένοντας κοκέτα και έτοιμη για πάρτι! Και, βέβαια, είχε τρελό χιούμορ (στο βιβλίο υπάρχουν ξεκαρδιστικά περιστατικά), αστείρευτη ζωντάνια και σκοπούσε απλόχερα το φως της σε όλους. Πώς να μην την αγαπήσεις αυτή τη γυναίκα;

Έχεις ποτέ αναρωτηθεί ποια μοίρα πλουτίζει ορισμένους ανθρώπους να είναι τόσο γενναιόδωροι, τόσο ανεξάρτητοι, τόσο αφιλοκερδείς, κυρίως τόσο γενναιόδωροι σε αισθήματα, υλικά αλλά και με μια πλατιά αγάπη για τους άλλους;

Δε νομίζω ότι η μοίρα καθορίζει τον χαρακτήρα μας. Οι συνθήκες που μας γέννησαν είναι οι καθοριστικές. Αν διαβάσετε το βιβλίο, θα δείτε ότι η Διδώ γεννήθηκε σε ένα σπίτι και σε μια εποχή που εμφάνιζαν πολλές προκλήσεις. Ήρθαν έτσι τα πράγματα που αυτό το χαρισματικό και δυνατό παιδί δυνάμωσε ακόμα πιο πολύ και διεκδίκησε όλα όσα ονειρευόταν για την ίδια αλλά και για τους άλλους. Παρότι πρόσωπο κυρίως της πολιτικής δράσης, η ζωή της Διδώς Σωτηρίου αποπνέει έντονα το άρωμα του έρωτα. Είναι, τελικά, αυτός η κινητήρια δύναμη των πάντων;

Η Διδώ το έλεγε ανοιχτά: Ο έρωτας ήταν η βενζίνη στη μηχανή της – και κυριολεκτώ, γιατί ήταν η μοναδική γυναίκα που κυκλοφορούσε με μηχανή και sidecar στην εποχή της! Εκτός του συζύγου, είχε επί μία 20ετία και εραστή με τη συναίεση του συζύγου και φυσικά όπου πήγαινε γοήτευε τα αρσενικά. Ήταν ένα πολύ παράξενο πουλί, μια κοκέτα και μπριόζα φεμινίστρια και κομμουνίστρια! Ας έρθουμε στο μάλλον χασπικό παρόν. Πώς αντιλαμβάνεσαι σήμερα αυτό που κάποτε λέγαμε «σχέσεις των φύλων», τον όρο «φεμινισμός» αλλά και τον νεόκοπο όρο «έμφυλος -η -ο»; Μήπως απομακρύνει τα φύλα αντί να διασαφηνίζει τις σχέσεις;

Το αντίθετο! Πιστεύω ότι είμαστε σε πολύ καλό δρόμο για να αρχίσουμε επιτέλους άντρες και γυναίκες να κάνουμε ισότιμες σχέσεις. Απλώς ζούμε το τέλος της παλιάς εποχής και η καινούρια μόλις κάνει τα πρώτα της βήματα. Τα πρότυπα και των δύο φύλων κλονίζονται και ψάχνουμε να βρούμε τι θα τα αντικαταστήσει. Δεν είναι εύκολο, γι' αυτό βλέπουμε τόση μοναξιά. Φοβούνται και τα κορίτσια τα αγόρια γιατί έχουν μακρά ιστορία καταπίεσης αλλά και τα αγόρια φοβούνται τις απαιτήσεις των κοριτσιών που ξυπνάνε. Θα τα βρούμε, όμως, υπομονή – εκτός κι αν μας εξαφανίσει όλους καμιά πυρηνική βόμβα...

Πρόσφατα παραιτήθηκες από τη Νομική Σχολή, όπου διδασκες ιστορία εξωτερικής πολιτικής. Τι βλέπεις όταν κοιτάζεις πίσω; Τα δυσάρεστα, τα ευχάριστα, το «ωραίο ταξίδι»;

Εκ φύσεως είμαι λίγο Διδώ, τη σिकाίνομαι την πικρία. Οπότε, διαλέγω να θυμάμαι τον μοναδικό λόγο που έκανα ακαδημαϊκή καριέρα: τα υπέροχα μούτρακια των φοιτητών μου, που διψούσαν να μάθουν τα πάντα και μου χάρισαν αιώνια εσωτερική άνοιξη.

Ως επιστήμων, πιστεύεις ότι ο λόγος και η διπλωματία θα μπορέσουν ποτέ να αντικαταστήσουν τον ζόφο του πολέμου; Αυτό με αφορμή την εισβολή στην Ουκρανία...

Δυστυχώς, όπως έλεγε και η γιαγιά μου, «ο άνθρωπος δεν είναι καλό πράγμα». Πάντα ο δυνατότερος θα βιάζει τον πιο αδύνατο για να τα πάρει όλα. Ειδικά στις διακρατικές σχέσεις, όπου το συναίσθημα δε χωράει, είναι σχεδόν αστέιο να ελπίζουμε ότι το δίκαιο θα υπερισχύσει.

Στο βιογραφικό σου αναφέρεται πως «στις ελεύθερες ώρες της γυρίζει τον κόσμο με τα πόδια». Τι αναζητάς και πού;

Ταξιδεύω εδώ και 20 χρόνια στην άκρη της Γης με την ορειβατική μου ομάδα. Έχουμε φτάσει μέχρι τη Γη του Πυρός, τους παγετώνες της Παταγονίας. Η αλήθεια είναι ότι δεν ταξιδεύω για να δω τον κόσμο, αλλά για να καθάρισουν τα μάτια μου και να βλέπουν αλλιώς. ♦